

Planprogram Kommunedelplan KDP naturmangfold

HØRINGSUTKAST JANUAR 2025

PLANPROGRAM

PROSJEKT **Kommunedelplan KDP naturmangfold 2024-2038**

OPPDRAGSGIVER **Frosta kommune**

KONTAKTPERSON Bjørn Sand Evjen

DATO Januar 2025

SAMMENDRAG

Hensikten med planarbeidet er å lage en kommunedelplan KDP naturmangfold som dekker hele Frosta kommune.

Planprogrammet for kommunedelplanen (KDP) er laget av PIR2 AS som planfaglig rådgiver. Videre arbeid med KDP naturmangfold vil skje i samarbeid mellom Frosta kommune, naturfaglige rådgivere fra Natur og Samfunn AS og PIR2.

Hensikt: Planprogrammet forteller hvordan kommunen skal jobbe for å lage en kommunedelplan KDP naturmangfold, for å klargjøre rammer, utfordringer og mål for planarbeidet. Selve KDP naturmangfold er en overordnet og langsiktig tematisk plan. Målet med en slik plan er å styrke kunnskapsgrunnlag og skape forutsigbarhet for politikere, administrasjon, grunneiere og utbyggere om hvor naturverdiene i kommunen finnes og hvordan det skal tas hensyn til naturmangfold. Som del av KDP lages det en handlingsdel med prioriterte tiltak knyttet til naturmangfold.

Framdrift: Planprogrammet legges ut på høring vinteren 2025, for så å bli fastsatt våren 2025. Oppstartsvarsel for KDP Naturmangfold sendes ut samtidig med at planprogrammet legges ut på høring. Parallelt med at planprogrammet fastsettes, vil arbeidet med selve KDP naturmangfold starte opp, blant annet med å skaffe oversikt over eksisterende kunnskapsgrunnlag. Det er en målsetting å ha et første utkast til planforslag for KDP naturmangfold klar høsten 2025, og en forutsetning å ha en vedtatt plan våren 2026.

Medvirkning: Innspill til planprogrammet, kartleggingsbehov og forslag til nye verneområder skal sendes inn i høringsperioden for planprogrammet. Observasjoner av arter til sjøs og på land som ikke er registrert i offentlige databaser, kan også sendes inn som innspill til planarbeidet.

Miljødirektoratets nettside om KDP naturmangfold:

<https://www.miljodirektoratet.no/ansvarsomrader/overvaking-arealplanlegging/arealplanlegging/miljohensyn-arealplanlegging/naturmangfold/kommunedelplaner-for-naturmangfold/>

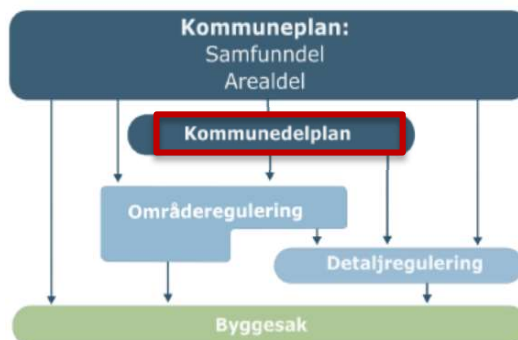
INNHOLDSFORTEGNELSE

1	Hva er kommunedelplan KDP naturmangfold og hva er et planprogram	4
1.1	Hva er en kommunedelplan (KDP)	4
1.2	Hva er et planprogram?	4
1.3	Slik kan du delta i planarbeidet og påvirke overordna grep for naturmangfold	4
1.4	Hva skjer med innspillene dine?	4
2	Målsetting for planarbeidet	5
2.1	Formål og mandat for arbeidet med kommunedelplan KDP naturmangfold	5
2.2	Naturmangfold og naturmangfoldloven	5
2.3	Målsetting	5
3	Planens innhold og organisering	6
3.1	Kommunedelplan som kunnskapsgrunnlag og styringsverktøy	6
3.2	Organisering av planarbeidet	7
3.3	Framdriftsplan	7
4	Overordna føringer	7
4.1	Internasjonale og nasjonale føringer	7
4.2	Lokale føringer	8
4.3	Sentrale lovverk	8
5	Utviklingstrekk og utfordringer	9
6	Metode og tema i planarbeidet med naturmangfold	10
6.1	Metode for planarbeidet	10
6.2	Tema i planarbeidet	10
7	Kommunikasjon, involvering og medvirkning	12
7.1	Opplegg for involvering og medvirkning	12
8	Begrep og definisjoner fra naturmangfoldloven	13
Kilder (ikke uttømmende liste)		14
	Plan- og bygningsloven og naturmangfoldloven	14
	Nasjonale føringer og veiledere relevant for kommunedelplan KDP naturmangfold:	14
	Regionale føringer og kunnskapsgrunnlag	14
	Frosta kommune, overordna planer og arealplaner:	14

1 Hva er kommunedelplan KDP naturmangfold og hva er et planprogram

1.1 Hva er en kommunedelplan (KDP)

Kommunedelplan KDP naturmangfold er en overordnet og langsiktig tematisk plan. KDP naturmangfold vil ikke være juridisk bindende for arealbruk, men den vil gi et styrket kunnskapsgrunnlag og skape forutsigbarhet for forvaltningen, for politikere, administrasjon, grunneiere og utbyggere om hvor naturverdiene i kommunen finnes og hvordan det skal tas hensyn til disse. Planen skal vise hvilke områder som er av nasjonal, regional og stor lokal verdi for naturmangfoldet i kommunen, og hvor det må prioriteres å ivareta økologiske funksjoner og grønn infrastruktur.

1.2 Hva er et planprogram?

Planprogrammet er en 'plan for planen', dvs. det forteller hvordan kommunen skal jobbe for å lage en kommunedelplan KDP naturmangfold. Plan- og bygningslovens § 4-1 første og andre ledd sier at det skal lages planprogram for kommunedelplaner, for å klargjøre rammer, utfordringer og mål for planarbeidet:

«Planprogrammet skal gjøre rede for formålet med planarbeidet, planprosessen med frister og deltakere, opplegget for medvirkning, spesielt i forhold til grupper som antas å bli særlig berørt, hvilke alternativer som vil bli vurdert og behovet for utredninger.»

Planprogrammet skal inneholde et eget utredningsprogram. Dette skal vise hvilke utredninger som må gjøres for å kunne beskrive virkninger planen kan ha for miljø og samfunn, se kapittel 5.

1.3 Slik kan du delta i planarbeidet og påvirke overordna grep for naturmangfold

Arbeid med planprogrammet er første fase i planarbeidet for å lage KDP naturmangfold. I denne fasen har du mulighet til å påvirke overordna grep for naturmangfold, og arealbruk med fokus på naturmangfold. Du kan påvirke ved å

- Sende innspill ved høring og offentlig ettersyn av planprogrammet – **FRIST 27. februar 2025**
 - innspill til innhold i planprogrammet
 - innspill til nye verneområder på land og i sjø (hensynssoner)
 - forslag til registreringer (kunnskapsgrunnlag)
 - observasjoner av arter på land og i sjø som ikke er registrert i offentlige databaser (<https://www.miljodirektoratet.no/tjenester/naturbase/>), særlig truede og nær truede naturtyper og naturtyper som er levesteder for truede og nær truede arter.

I perioden planprogrammet er på høring kan du delta på informasjonsmøte som blir annonsert i februar.

1.4 Hva skjer med innspillene dine?

Alle innspillene til planprogrammet blir vurdert, og så langt det er hensiktsmessig, innarbeidet i planprogrammet før det fastsettes av kommunestyret våren 2025.

Innspill til nye verneområder blir oppsummert i et eget dokument med vurderinger, som vil følge KDP naturmangfold når den sendes på høring i 2025.

Innspill til selve planarbeidet skjer i flere faser. Se mer om involvering i kap. 7.

2 Målsetting for planarbeidet

2.1 Formål og mandat for arbeidet med kommunedelplan KDP naturmangfold

Frosta kommune har etter søknad, mottatt tilskudd fra Miljødirektoratet for å lage en kommunedelplan for naturmangfold. Direktoratet sier på sine nettsider at «*naturmangfoldet har verdi både som livsgrunnlag, opplevelsesverdi og utgangspunkt for verdiskapning. Kommunene har en nøkkelrolle i å sikre at naturen blir forvaltet på en god måte og gjennom dette bidra til å stanse tapet av naturmangfold.*» Videre peker de på at det er arealendringer som er den viktigste påvirkningsfaktoren for naturmangfoldet, og at disse endringene skjer gjennom arealplanlegging, som kommunene er ansvarlige for.

Når Frosta kommune vil lage en kommunedelplan for naturmangfold, er det for å skaffe et kunnskapsgrunnlag og verktøy i kommunens arbeid med å ivareta naturmangfold. Planen skal være et verktøy for ulike planer og prosjekt i kommunen, som regulerings- og byggesaker, skogsdrift, nydyrking, men også kunnskapsdeling i undervisningen i skole og barnehage, og inspirasjon for befolkningen; fastboende, hytteeiere og besøkende.

Mandat

KDP for naturmangfold er forankret i Kommunal planstrategi 2024-2027 for Frosta, vedtatt i sak PS 68/2024 i Kommunestyret 26.11.2024 (saksnr. 23/4227) og i sak 'Oppstart av planprogram for kommunedelplan naturmangfold', (saksnr. 2023-4735), i Utvalg Samfunn 3.12.2024 og i Formannskap og Kommunestyret PS 77/2024, 9.12.2024.

2.2 Naturmangfold og naturmangfoldloven

Naturmangfold;

PÅ FN-sambandets nettsider er naturmangfold definert slik;

Naturmangfold er alle de ulike forskjellige typer liv som finnes i naturen. Begrepet omfatter dyr og planter i alle områder i verden og i ulike økosystemer... Mennesker er avhengig av et bærekraftig naturmangfold med et bærekraftig artsmangfold for å kunne overleve på jorden. Våre grunnleggende behov som luft, vann og mat er resultat av naturmangfoldet i jordens biosfære.

Sabima sier det slik;

Naturmangfold, også kalt biologisk mangfold, biomangfold eller biodiversitet, er summen av mangfoldet i naturen.

Områder som har en viktig funksjon for naturmangfold, kan ivaretas på en systematisk måte gjennom arealplanleggingen, og både gjennom plan- og bygningsloven, og ved bruk av naturmangfoldloven.

Naturmangfoldloven;

Naturmangfoldloven regulerer forvaltning av naturens mangfold. Den omfatter all natur, og gjelder for alle sektorer som forvalter naturmangfold eller tar beslutninger som har konsekvenser for dette mangfoldet. Se også avsnitt 4.3. Sentrale lovverk.

§ 1 i loven, formålsparagrafen sier:

Lovens formål er at naturen med dens biologiske, landskapsmessige og geologiske mangfold og økologiske prosesser tas vare på ved bærekraftig bruk og vern, også slik at den gir grunnlag for menneskenes virksomhet, kultur, helse og trivsel, nå og i fremtiden, også som grunnlag for samisk kultur.

2.3 Målsetting

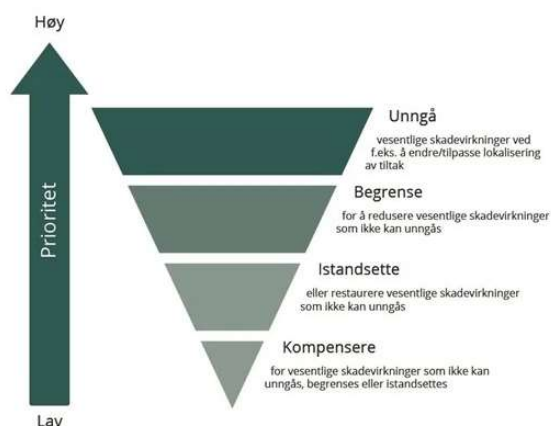
Hovedmål 3 i kommunens samfunnsdel er «Bærekraftig vekst og utvikling innen landbruk og næring»

- 3.3. Frostasamfunnet ivaretar naturmangfold, kulturmiljø og et aktivt og levende landbruk.
 - o Sikre viktige jordbruksområder, kulturlandskap og grøntområder mot nedbygging.
 - o Legge til rette for økt verdiskapning og nye grønne næringer innenfor jord og skogbruk

Mål for kommunedelplan KDP naturmangfold kan formuleres i 6 punkt, basert på målsettinger i kommunens samfunnsdel og i søknaden til Miljødirektoratet.

KDP naturmangfold skal bidra til

1. å ta vare på naturen på Frosta og stanse tapet av naturmangfold i hele kommunen, og spesielt i jordbruksområder, kulturlandskap og utmarksområder
2. å få et sammenstilt kunnskapsgrunnlag for naturmangfold i hele kommunen
3. å skape kunnskapsbaserte beslutninger administrativt og politisk
4. å skape forutsigbarhet for forvaltningen, rettighetshavere og utbyggere
5. å gi et lett tilgjengelig og brukervennlig digitalt kartlag med «bruksanvisning» og gode beskrivelser for kunnskapsheving av naturmangfold
6. å gi enklere saksbehandling i nye arealplaner og byggesaker der det er lovpålagt å gjennomføre vurdering av naturmangfoldloven §§ 8-12

Figur 1. Illustrasjon fra Miljødirektoratet; tiltakshierarkiet. Figuren viser at det oppnås størst gevinst ved å unngå og begrense inngrep, og om det ikke er mulig, avbøte, eller kompensere som siste utvei.

3 Planens innhold og organisering

3.1 Kommunedelplan som kunnskapsgrunnlag og styringsverktøy

Kommunedelplan KDP for naturmangfold skal ha en tidshorison på 12 år. Planen gjelder for hele Frosta kommune, og det planlegges for å lage en tematisk del og en handlingsdel.

Kommunedelplanen er ikke juridisk bindende, men vil kunne gi føringer og retningslinjer for arealforvaltning/planlegging og saksbehandling i kommunen, og være et verktøy for å verne naturområder, innhente manglende kunnskap og restaurere natur.

Den vil også gi befolkningen innsikt i naturmangfoldet i kommunen, og brukes som kilde ved planlegging og utvikling av egen eiendom, eller som kilde til undervisning og folkeopplysning.

Områder som kommunen mener er viktige for naturmangfoldet skal prioriteres og sikres i juridisk bindende planer (kommuneplanens arealdel, område- og detaljreguleringsplaner, byggesaker, dispensasjonsaker) og/eller ved eiendomsforvaltning, anleggsvirksomhet, forvaltning av grønnsstruktur og via informasjon til befolkningen.

Kort sagt skal kommunedelplanen for naturmangfold svare på følgende:

- Hva er kartlagt av naturmangfold i kommunen?
- Hva er kartleggingsbehovet ut fra status og prioriteringer?
- Hvilke områder og arter er særlig viktig å ta vare på?
- Hvordan skal kommunen sikre ivaretagelse av naturmangfoldet framover?

Planen som kunnskapsgrunnlag (tematisk del)

- Sammenstilling av eksisterende kunnskap om naturmangfoldet i Frosta kommune
 - o truede og sårbare arter
 - o verdifulle naturtyper
 - o områder av lokal verdi / viktige økologiske funksjonsområder
- Beskrivelse av aktuelle trusler
 - o Arealbruk / arealbruksendringer
 - o Driftsmetoder, overhøsting, m.v.
 - o Forurensning / spredning av fremmede arter
 - o Klimaendringer

Planen som styringsverktøy (fordelt på tematisk del og handlingsdel)

- Manglende kunnskap
 - o Kartleggings- og registreringsbehov, tematisk (arter) og geografisk (lokaliteter)
- Bestemmelser/retningslinjer for hvordan naturmangfoldet skal innlemmes og sikres i arealplaner
- Handlingsdel med prioriterte tiltak knyttet til det biologiske, landskapsmessige og det geologiske mangfoldet samt ivaretagelse av de økologiske prosesser
 - o Tiltak for å håndtere trusler
 - o Tiltak for å bedre tilstand
 - o Nye registreringer for å øke kunnskapsnivået
 - o Restaurerings- og bekjempelsesprosjekt

En handlingsdel vil beskrive de viktigste satsingsområdene for naturmangfoldet i kommunen. Her kan det beskrives prioriterte tiltak i tid, sted og arter, for oppfølging og gjennomføring de fire påfølgende år. Handlingsdelen skal i utgangspunktet revideres minimum en gang innenfor hver valgperiode.

3.2 Organisering av planarbeidet

Prosjektet er planlagt organisert med en arbeidsgruppe, som kan trekke på ressurspersoner.

Arbeidsgruppe vil være virksomhetsleder areal, landbruk og miljø i Frosta kommune; Bjørn Sand Evjen, og tidl. miljørådgiver i kommunen Roar Pettersen og innleide konsulenter. Arbeidsgruppa har ansvar for det daglige arbeidet med utarbeiding av planen.

3.3 Framdriftsplan

Planlagt framdrift er å gjennomføre høring i februar, og få fastsatt planprogrammet innen april 2025.

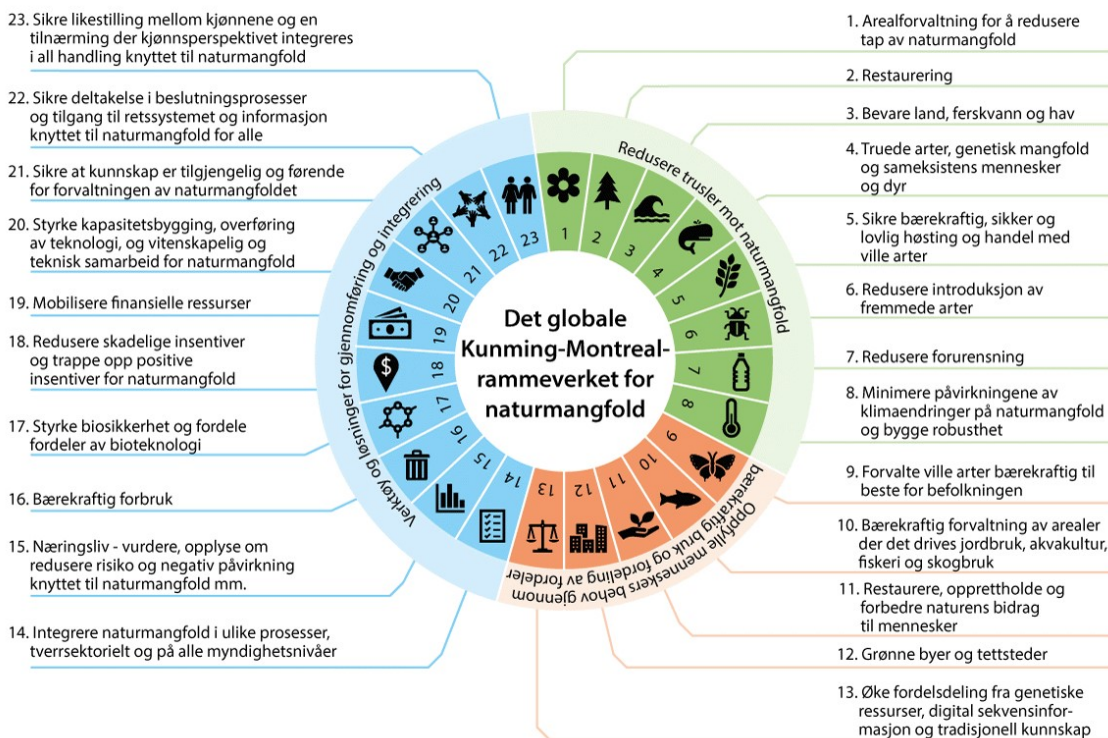
4 Overordna føringer

4.1 Internasjonale og nasjonale føringer

Norge har forpliktet seg til å ta vare på naturmangfoldet gjennom flere internasjonale avtaler / konvensjoner de senere årene, og har fulgt opp med nasjonale mål. Vi kan nevne:

- FNs bærekraftsmål og da særlig mål 13; stoppe klimaendringene, mål 14; livet i havet og mål 15; livet på land
- Naturavtalen fra 2022 (vedtatt på det globale Kunming-Montreal-rammeverket for naturmangfold i Montreal i Canada, på det 15. partsmøtet til FNs konvensjon om biologisk mangfold i desember 2022)
- Stortingsmelding Mld. St. 35 (2023-2024) Bærekraftig bruk og bevaring av natur - Norsk handlingsplan for naturmangfold

Planprogram – Kommunedelplan KDP naturmangfold Frosta kommune

Figur 2. Illustrasjon viser naturavtalens mål. Kilde: Meld. St. 35 (2023-24) Bærekraftig bruk og bevaring av natur

De nasjonale målene for naturmangfold er:

- økosystemene skal ha god tilstand og levere økosystemtjenester
- ingen arter og naturtyper skal utrykkes, og utviklingen for truede og nær truede arter og naturtyper skal bedres
- et representativt utvalg av norsk natur skal bevares for kommende generasjoner

I tillegg har regionale myndigheter i Trøndelag flere planer som blant annet omhandler naturmangfold:

- Trøndelagsplanen - Trøndelagsplanen skal vise i hvilken retning Trøndelag skal utvikle seg og være i 2030. Planen har som mål at Trøndelag skal utnytte ressurser effektivt og ta miljøhensyn.
- Regional plan for vannforvaltning - Den beskriver situasjonen for vannet i dag, setter konkrete mål for fremtidig miljøtilstand og skisserer løsninger for å nå god nok tilstand.

4.2 Lokale føringer

Frosta kommune har nylig vedtatt kommunens samfunnsdel, der mål 3.3 sier at Frostasamfunnet skal ta vare på naturmangfoldet. I samfunnsdelen er det også gitt en arealstrategi. I arealstrategien vises det til overordnede føringer for kommunens arealpolitikk. Alle 5 temaområder som nevnes kan ses i lys av naturens betydning for mennesker og samfunn.

- Klimatilpasning og klimahensyn i form av redusert CO₂- utslipp
- Jordvern
- Naturmangfold og naturverdier
- Kulturminner og kulturmiljø
- Folkehelse

4.3 Sentrale lovverk

Plan- og bygningsloven

Arealbruken i kommunen styres med plan- og bygningsloven. Loven skal sikre en samordning og avveining av samfunnsinteresser. Kommunen må ivareta nasjonale, regionale og lokale miljøinteresser i

arealplanleggingen. I arealplaner skal kommunen legge premisser for å ta hensyn til klima, natur- og friluftsområder og miljøkvaliteter.

Fra formålsparagrafen § 1.1 Lovens formål

- *Loven skal fremme bærekraftig utvikling til beste for den enkelte, samfunnet og framtidige generasjoner.*
- *Det skal legges vekt på langsiktige løsninger, og konsekvenser for miljø og samfunn skal beskrives.*

Naturmangfoldloven

Naturmangfoldloven er det viktigste virkemiddelet vi har for å ta vare på naturmangfold i Norge. Loven gjelder for alle sektorer som forvalter naturmangfold eller tar beslutninger som har konsekvenser for naturmangfoldet. Aktiviteter som i utgangspunktet reguleres av annen lovgiving skal vurdere saken etter miljørettslige prinsipper fra naturmangfoldloven, jf. §7, og skal ligge til grunn for offentlige beslutningstaking (§ 8-12.)

Prinsippene i §§ 8 til 12 omhandler:

- krav til **kunnskapsgrunnlaget**, ved at offentlige beslutninger som berører naturmangfoldet så langt det er rimelig skal bygge på vitenskapelig kunnskap om naturmangfoldet og effekten av påvirkninger
- **føre-var-prinsippet** angir hvordan man skal håndtere manglende kunnskap og vitenskapelig usikkerhet
- **økosystemtilnærming/samlet belastning**, som innebærer at påvirkningen som et tiltak, inngrep eller en aktivitet har på økosystemet, må vurderes ut fra den samlede belastningen som økosystemet blir utsatt for
- at **kostnader** ved miljøskade skal bæres av tiltakshaver
- krav om **miljøforsvarlige teknikker og driftsmetoder**

5 Utviklingstrekk og utfordringer

Klippet fra søknad til Miljødirektoratet februar 2024

Frosta er en forholdsvis liten kommune med hensyn til landareal og befolkning, men har til gjengjeld store sjøområder med beliggenhet i Trondheimsfjorden.

Store deler av kommunen er tatt i bruk på land, på ett eller annet vis fra langt tilbake i tid. Det er utbyggingspress i kommunen, og dette må balanseres opp mot jordvernet som får en stadig større betydning. Dette gir større press på resterende utmarksområder og strandsoner.

Akvakultur blir et særlig viktig spørsmål i tiden fremover, samtidig som turisme, fritidsbebyggelse i strandsonen og bolig/næring stadig kommer opp til diskusjon.

Arter og naturtyper er lite kartlagt, slik at det er manglende kunnskap om naturmangfoldet og følgelig vanskelig å vurdere hensyn.

Det er fire verneområder med *verneforskrifter* knyttet til naturmangfoldsloven i kommunen: Tautra med Svaet naturreservat og dyrefredningsområde, Tauterryggen marine verneområde, Markhusan naturreservat og Øksningen naturreservat (*mrk. lagt til etter søknad var sendt. Øksningen var omfattet av forskriften om vern av Tautra mv. tidligere*).

Det er en del fremmede arter, bl.a. vasspest, som senest i 2023 ble dokumentert til å ha spredt seg til Byvatnet i nabokommunen Levanger. Videre er det en del fremmede treslag og karplanter (platanlønn, krokvrifuru, slirekne og kjempespringfrø m.m.) som er en utfordring med tanke på spredning.

Kommunen har ellers hatt et stort fokus på å innhente kunnskap om vannforekomstene i kommunen i 2023, og truede fuglearter i 2024.

Når det gjelder vannforekomstene ser vi utfordringer med spredt avløp og diffus avrenning. I tiden fremover blir det viktig å sikre biologisk/kjemiske levevilkår for organismer i ferskvann.

Listen er ikke uttømmende, men viser noe av utfordringene knyttet til naturmangfoldet i Frosta kommune.

6 Metode og tema i planarbeidet med naturmangfold

6.1 Metode for planarbeidet

KDP naturmangfold er en tematisk arealplan som vil lages med hjemmel i plan- og bygningsloven. Planen vil ikke være juridisk bindende, men vil gi føringer og retningslinjer for arealbruken i kommunen.

KDP naturmangfold vil være viktig underlag ved rullering av kommuneplanens arealdel, og reguleringsplaner, for å synliggjøre naturmangfold gjennom hensynssoner og juridiske bestemmelser.

Planarbeidet vil skje med utgangspunkt i prinsipper angitt på Miljødirektoratets nettsted:

<https://www.miljodirektoratet.no/ansvarsomrader/overvaking-arealplanlegging/arealplanlegging/miljohensyn-arealplanlegging/naturmangfold/kommunedelplaner-for-naturmangfold/>

- 1 [Kommunens rolle i å ivareta naturmangfold](#)
- 2 [Erfaringer med kommunedelplaner](#)
- 3 [Hvorfor utarbeide kommunedelplan for naturmangfold](#)
- 4 [Fastsette mål for planarbeidet](#)
- 5 [Organisering av arbeidet](#)
- 6 [Samle eksisterende kunnskap](#)
- 7 [Kartlegge lokalt viktig naturmangfold](#)
- 8 [Et klima i endring](#)
- 9 [Vedtak og oppfølging](#)
- 10 [Arbeid og kostnader](#)
- 11 [Pilotprosjektet og erfaringer](#)

6.2 Tema i planarbeidet

I tabellen nedenfor skisseres tema som kan belyses i KDP naturmangfold. Gjennom høring av planprogrammet og det videre planarbeidet, må det defineres nærmere hvilke temaer som skal prioriteres, og hvilke tiltak som må iverksettes for å oppnå målene kommunen har satt for KDP og naturmangfold.

Tema	Innhold /beskrivelse
	<i>GENERELLE TEMA</i>
Kunnskapsgrunnlag	Kartlegge eksisterende kunnskapsgrunnlag Hvor finnes det kunnskapshull? Hvordan sikre at vi har god nok informasjon for å prioritere hvilke arealer som må bevares og hvilke som skal brukes til andre formål? Hvordan oppdatere med nyeste kunnskap i kart og databaser?
Samlet belastning	Fragmentering av viktige naturområder reduseres deres økologiske funksjon. Hvert enkelt tiltak kan være lite, men summen av inngrep kan samlet være kritisk. Hvor stor trussel utgjør bit-for-bit-nedbyggingen? Hvordan sikre god naturforvaltning på tvers av eiendoms- og kommunegrenser?
Restaurering av ødelagt natur	Restaurering av natur kan være med å bevare og øke artsmangfoldet i kommunen. Har Frosta aktuelle steder for naturrestaurering og reetablering av natur? Hvor og hvordan kan det lages flere sammenhengende grønne korridorer og grøntområder?

**Planprogram – Kommunedelplan KDP naturmangfold
Frosta kommune**

	Hvordan skal restaurert natur skjøttes?
Kompenserende tiltak ved ødeleggelse/påvirkning av natur	Ved tap av naturmangfold ved utbygging, drift eller andre tiltak, hva kan være aktuelle kompenserende tiltak for ulike naturtyper på Frosta? Hvordan kan Frosta bli en arealnøytral kommune, altså ha et mål om netto null tap av natur?
Kunnskapsformidling og holdningsskapende arbeid	Hvordan kan Frostas befolkning få mer kunnskap og økt bevissthet om naturen i kommunen? Hvordan kan innbyggerne selv få en mer aktiv rolle i bevaring av naturmangfold? Hvordan kan skole/barnehager involveres i planarbeidet, og få sikret formidling av kommunens naturmangfold aktivt inn i undervisningen.
	<i>AREALFORVALTNING OG -PLANLEGGING</i>
Vekst og arealbruk	Hvor store arealer er satt av til områder med bevaring av naturmangfold? Henger disse områdene tilstrekkelig sammen? Kan etablering av et arealregnskap på lik linje med klimaregnskapet være et nyttig verktøy? Skal det vurderes administrativt vern av lokalt viktige naturområder? Hvordan kan befolkning og næringsliv blir mer bevisst på og ta bedre vare på hverdagsnaturen? Hvordan vil et arealregnskap og mål om areal-nøytralitet påvirke fremtidig arealdisponering når målet er å stoppe nedgangen i artsmangfoldet? Hvordan sikre at kommunedelplanen inngår som kunnskapsgrunnlag for nye reguleringsplaner og ved rullering av neste KPA?
Virkemidler i plan- og bygningsloven	Hvordan kan plan- og bygningsloven brukes til å styrke naturmangfoldet? Hvilke tiltak kan sikres i reguleringsplaner og kommuneplanens arealdel?
Jordbruk og skogbruk	Forvaltning/drift og driftsmetoder påvirker naturmangfoldet. Hvordan kan jord- og skogbruk ta hensyn til naturmangfoldet? Hvilke tiltak kan passe på Frosta, og kan Frosta gå foran med gode eksempler til etterfølgelse for andre?
Akvakultur	Akvakulturanlegg i sjø og på land påvirker naturmangfoldet. Skal det tillates (flere) anlegg for akvakultur i Frosta kommune? Hvilke krav kan stilles til nyetablering av anlegg for å ta hensyn til naturmangfold?
Turisme og fritidsbebyggelse	Turisme og rekreasjon kan påvirke naturmangfoldet gjennom slitasje og forstyrrelser. Hvordan kan turist- og rekreasjonsnæring utvikles og samtidig ta hensyn til naturmangfoldet? Skal det tillates nye områder for fritidsbebyggelse i Frosta kommune, og er det ev. avsatte og ubebygde områder som bør tilbakeføres til naturformål? Hvilke krav kan stilles til nyetablering av anlegg for å ta hensyn til naturmangfold?
Klima	Hvordan kan vi ta bedre vare på de naturlige karbonlagrene som ligger i jordsmonnet? Hvor og hvordan kan en sikre og ev. øke naturlig karbonlagring?
	<i>TRUA OG SÅRBAR NATUR (ARTER OG NATUROMRÅDER)</i>
Bevaring av natur, viktig nasjonalt, regionalt, lokalt	Hvilke områder har vernestatus, og hvilken status? Hvilke kan være aktuelle å verne for å ta vare på arter og naturtyper? Hvilken vernebeskyttelse / kategori kan være aktuell på ulike områder (verneområde er den strengeste beskyttelsen etter loven)? Finnes det andre måter å beskytte naturområder på?
Rødlista	Hvilke rødlistede arter og naturtyper er forvaltningsrelevante for kommunen? Hvilke tiltak kan gjøres for å sikre gode livsvilkår for insektene?
Viktige vassdrag / korridorer og kantsoner	Er viktige vassdrag med kantsoner kartlagt? Hvilke vassdrag og kantsoner er truet ift. erosjon, utbygging, landbruksdrift? Hvordan kan vassdrag med kantsoner best beskyttes og bevares?
Sjøfuglområder	Frosta / Tautra har flere verneområder for fugl/sjøfugl. Er områdene store nok og har de gode nok vernebestemmelser? Er det flere områder for sjøfugl som må vurderes for vern?

**Planprogram – Kommunedelplan KDP naturmangfold
Frosta kommune**

	<i>VANNMILJØ</i>
Vannforvaltning	Er tilstanden til vannforekomstene kjent/registrert? Hvordan skal kommunen oppnå forpliktelsene gjennom vannforskriften om å nå miljømålet om god økologisk og kjemisk tilstand i vannforekomstene? Er det konkrete avløp eller særlig påvirkede vannforekomster som følge av avrenning fra landbruk? Hvordan håndtere Askundvatnet?
Naturmangfold og arts mangfold i sjøen	Hva er tilstanden for livet i sjøen? Hvordan sikre naturmangfold og arts mangfold i sjøen?
	<i>KULTURLANDSKAP</i>
Skjøtsel av kulturlandskap	Hva er status på kulturlandskapet på Frosta i dag? Hvor er landskapet preget av gjengroing? Er det ønskelig/behov for tiltak for å hindre gjengroing – hvilke? Hvordan kan landbrukets tilskuddsordninger (SMIL og RMP-midler) bidra til naturmangfold?
	<i>VILT</i>
Økologiske korridorer (leve- og spredningsområder for planter og dyr), inkl. viltforvaltning	Er sentrale økologiske korridorer i kommunen kartlagt – viltkart/-korridorer? Finnes det andre økologiske sammenhenger som må forsterkes eller trenger ytterligere beskyttelse? Hvilke strukturer er kritiske for at arter skal kunne bevege seg mellom områder? Hvilke grep kan gjøres for å unngå ytterligere nedbygging og forringelse av korridorene? Er det behov for bedre merking av krysningspunkt?
	<i>FREMMEDE ARTER</i>
Fremmede arter i naturen	Hvilke fremmede arter finnes og er truende for naturmangfoldet på Frosta? Hvordan unngå videre spredning? Kan det stilles krav til landbruksdrift og bygge- og anleggsvirksomhet? Er det enkeltområder der fremmede arter må bekjempes, i så fall hvordan sikre ressurser til dette?
	<i>BÆREKRAFTIG BRUK (HØSTING, FRILUFTSLIV, M.M.)</i>
Skogbruk	Hvordan kan skogbruket utvikles lokalt slik at verdiskapingen økes, samtidig med at det biologiske mangfoldet, kulturverdiene og hensyn til landskapet og friluftslivet sikres?
Jakt og fiske	Hvordan sikre en bærekraftig forvaltning av jakt og fiske i kommunen? Hvordan er forvaltningsansvar fordelt, og hvordan ivaretas jaktrettshavernes rettigheter og rettssikkerhet? Hvordan sikre rutiner og ressurser hos forvaltningsmyndighet (kommunen) ift. jakt- og fiske (sjø- og innlandsfisk)? Hvordan legge til rette for fiske og fiske-kultivering på egen grunn?
Friluftsliv og rekreasjon	Det er en viktig sammenheng mellom tilgang til naturområder og innbyggernes fysiske og psykiske helse. Å legge til rette for natur-opplevelser gjennom friluftsliv og rekreasjon er en viktig oppgave for kommunen. Samtidig tåler ikke all natur forstyrrelser fra oss mennesker. Hvordan kan planen samordne arbeidet med friluftslivsforvaltning?

7 Kommunikasjon, involvering og medvirkning

Involvering og mulighet for medvirkninger vil skje i flere faser i planprosessen. Planarbeidet er forankret politisk gjennom kommunens planstrategi vedtatt november 2024, og eget vedtak om oppstart av planarbeidet. Arbeid med planprogrammet er første fase for å lage KDP naturmangfold.

7.1 Opplegg for involvering og medvirkning

Planprogramfasen:

- Høst 2024: Utarbeide forslag til planprogram

Planprogram – Kommunedelplan KDP naturmangfold Frosta kommune

- Vinter 2025: Høring/offentlig ettersyn av planprogrammet (brev til myndigheter, interessenter, grunneiere, ev. informasjonsmøte)
- Mars/april 2025: Fastsette planprogram

Kommunedelplanfasen:

- Vår/sommer 2025: Utarbeide forslag til KDP naturmangfold
- Sommer 2025: Ev. informasjonsmøte og befaringer ved utarbeidelse av planen
- Høst 2025: Høring/offentlig ettersyn av KDP naturmangfold (brev til myndigheter, interessenter, grunneiere, ev. informasjonsmøte)
- Vinter 2026: Motta merknader, bearbeide planforslag for sluttbehandling
- Vår 2026: Vedta KDP naturmangfold

Lovpålagt medvirkning	Digital medvirkning	Fysisk medvirkning	Medvirkning fra sektormyndigheter
<ul style="list-style-type: none">• Høring og offentlig ettersyn av forslag til <u>planprogram</u>• Høring og offentlig ettersyn av <u>planforslag til kommunedelplanen</u>• PBL §5.1. sikre medvirkning fra grupper som trenger spesiell tilrettelegging	<ul style="list-style-type: none">• Arealinnspill, jf. kap. 1 og kap. 7• Ev. registreringer/kartlegging...	<ul style="list-style-type: none">• Informasjonsmøter• Temamøter med relevante aktører, grunneiere, organisasjoner mv.• Møter med representanter for barn&unge / skolen	<ul style="list-style-type: none">• Ev. regionalt planforum• Tema- og dialogmøter med relevante myndigheter

Figur 3. Involvering og metoder for medvirkning med ulike parter i planprosessen for kommunedelplan KDP naturmangfold.

8 Begrep og definisjoner fra naturmangfoldloven

Under er en del relevante begrep og definisjoner hentet fra naturmangfoldloven § 3.

- a) **art**: etter biologiske kriterier bestemte grupper av levende organismer;
- b) **bestand**: en gruppe individer av samme art som lever innenfor et avgrenset område til samme tid;
- c) **biologisk mangfold**: mangfoldet av økosystemer, arter og genetiske variasjoner innenfor artene, og de økologiske sammenhengene mellom disse komponentene;
- d) **dyr**: pattedyr, fugler, krypdyr, amfibier, fisk og virvelløse dyr;
- e) **fremmed organisme**: en organisme som ikke hører til noen art eller bestand som forekommer naturlig på stedet;
- f) **genetisk materiale**: gener og annet arvemateriale i ethvert biologisk materiale, som kan overføres til andre organismer med eller uten hjelp av teknologi, likevel ikke genetisk materiale fra mennesker;
- g) **høsting**: jakt, fangst, fiske og innsamling av planter eller plantedeler (medregnet bær og frukter) og sopp, i friluftsliv og næring;
- h) **innførsel**: kryssing av grense på land mot nabostat eller ilandføring fra områder utenfor lovens virkeområde;
- i) **naturmangfold**: biologisk mangfold, landskapsmessig mangfold og geologisk mangfold, som ikke i det alt vesentlige er et resultat av menneskers påvirkning;

- j) **naturtype:** ensartet type natur som omfatter alle levende organismer og de miljøfaktorene som virker der, eller spesielle typer naturforekomster som dammer, åkerholmer eller lignende, samt spesielle typer geologiske forekomster;
- k) **organisme:** enkeltindivid av planter, dyr, sopp og mikroorganismer, inkludert alle deler som er i stand til å formere seg eller overføre genetisk materiale;
- l) **planter:** karplanter, moser og alger;
- m) **sopp:** sopp og lav;
- n) **utsetting:** utsetting, bevisst utslipp eller deponering som avfall av organismer i miljøet, eller i et innesluttet system der rømming ikke er utelukket;
- o) **uttak:** enhver form for avlaving eller fjerning av hele eller deler av organismer fra naturen uansett formål;
- p) **vilt:** naturlig viltlevende landpattedyr, fugler, krypdyr og amfibier;
- q) **virvelløse dyr:** dyr uten ryggstøyle;
- r) **økologisk funksjonsområde:** område – med avgrensning som kan endre seg over tid – som oppfyller en økologisk funksjon for en art, slik som gyteområde, oppvekstområde, larvedriftsområde, vandrings- og trekkruiter, beiteområde, hiområde, myte- eller hårfellingsområde, overnattingsområde, spill- eller parringsområde, trekkvei, yngleområde, overvintringsområde og leveområde;
- s) **økologisk tilstand:** status og utvikling for funksjoner, struktur og produktivitet i en naturtypes lokaliteter sett i lys av aktuelle påvirkningsfaktorer;
- t) **økosystem:** et mer eller mindre velavgrenset og ensartet natursystem der samfunn av planter, dyr, sopp og mikroorganismer fungerer i samspill innbyrdes og med det ikke-levende miljøet.

Kilder (ikke uttømmende liste)

Plan- og bygningsloven og naturmangfoldloven

<https://lovdata.no/dokument/NL/lov/2008-06-27-71>

<https://lovdata.no/dokument/NL/lov/2009-06-19-100>

Nasjonale føringer og veiledere relevant for kommunedelplan KDP naturmangfold:

<https://www.miljodirektoratet.no/konsekvensutredninger>

<https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/meld.-st.-35-20232024/id3054780/>

https://www.regjeringen.no/no/tema/plan-bygg-og-eiendom/plan_bygningsloven/planlegging/plansystem_prosess/nasjonale_planoppgaver/id2835787/

<https://www.regjeringen.no/no/tema/klima-og-miljo/naturmangfold/innsiktsartikler-naturmangfold/naturavtalen/id2987476/>

Regionale føringer og kunnskapsgrunnlag

<https://www.trondelagfylke.no/vare-tjenester/plan-og-areal/regional-planlegging/trondelagsplanen-og-regional-planstrategi/>

<https://www.trondelagfylke.no/vare-tjenester/plan-og-areal/regional-planlegging/regionale-planer-og-handlingsprogram2/regional-plan-for-vannforvaltning/>

Frosta kommune, overordna planer og arealplaner:

<https://www.frosta.kommune.no/tjenester/plan-bygg-og-eiendom/areal-og-reguleringsplaner/kommuneplan/>